

Енергия за нашите покриви: призив за увеличаване на слънчевата/фотоволтаична енергия с мисъл за нашите граждани и общности

Отворено писмо по REPowerEU и Стратегията на ЕС за слънчевата енергетика до:

25 май 2022 г.

Изходящ номер: 1191/25.05.2022 г.

Господин Кирил Петков
Министър-председател на Република България

Господин Петр Фиала
Министър-председател на Чешката република

Господин Виктор Орбан
Министър-председател на Република Унгария

Господин Матеуш Моравиецки
Министър-председател на Република Полша

Господин Николае Чука
Министър-председател на Румъния

Господин Едуард Хегер
Министър-председател на Словашката република

Същото писмо е изпратено до българския премиер Кирил Петков, чешкия премиер Петр Фиала, полския Матеуш Моравецки, румънския Николае Чука, словашкия премиер Едуард Хегер и унгарския Виктор Орбан.

Уважаеми министър-председатели,

Европейската комисия публикува своята Стратегия на ЕС за слънчевата енергетика като част от комуникацията си по плана REPowerEU, очертаваща набора от действия, които да намалят зависимостта на ЕС от руските изкопаеми горива и да забързат енергийния преход - ние, като представители на организациите в гражданския сектор, призоваваме да се застъпите за слънчевата енергия. Трябва **напълно да се използва**

потенциалът от слънчевите фотоволтаични системи (PV), като същевременно с това се даде възможност на гражданите и общностите в нашите държави да участват активно в така необходимия енергиен преход към една сигурна, справедлива, ефективна и напълно възобновяема енергийна система.

Намираме се в исторически момент на хуманитарни, социални и климатични кризи. Усещаме увеличение на сериозността и необходимостта от така нужния енергиен преход след нахлуването на Русия в Украйна. Амбициозните енергийни спестявания (базирани на принципа “енергийна ефективност на първо място” и мерки за енергийна достатъчност) и ускореното развитие на устойчивата местна възобновяема енергия с мисъл за хората, общностите и биоразнообразието могат не само да ни отдалечат от изкопаемите горива, които допринасят за войната, но и да ни върнат обратно към изпълнението на Парижкото споразумение, **да увеличат енергийната сигурност и независимост, като в същото време намалят сметките на потребителите** и да спомогнат за разрешаването на проблема с енергийната бедност¹.

Децентрализираната енергийна система, в която хората имат властта да са производители/потребители (индивидуално или обединени в група или общност) е съществена част от това да бъде изградена една устойчива, справедлива и независима енергийна система. В една такава децентрализирана енергийна система, покривните слънчеви фотоволтаични системи имат огромен потенциал. Те могат да се инсталират бързо, позволявайки на домакинствата да бъдат не просто пасивни потребители, а активни производители, което връща контрола върху производството на електроенергия в техните ръце и ги прави истински участници в справедливия енергиен преход към 100% ВЕИ. Конкурентоспособността и достъпността на покривните слънчеви панели ги превръщат в безценно решение на настоящата криза с изкопаемите горива. Според нов доклад² на CAN Europe **пречките, свързани с административни процеси, политически и икономически рамки** все още забавят използването на покривни фотоволтаици.

Затова призоваваме бързо да предприемете необходимите мерки (вж. приложението), за се даде път на безпрецедентно увеличаване на употребата на покривни слънчеви инсталации, което ще бъде първата голяма стъпка в покривната слънчева революция. Това ще позволи на гражданите и общностите да участват напълно в справедливия енергиен преход - с инсталации на слънчеви панели по покривите в нашите държави и затворени газови кранове.

С уважение,

Деница Петрова, „Грийнпийс“ – България

Радостина Славкова, ЕС “За Земята” - Friends of the Earth Bulgaria

Светослав Стойков, Institute for Circular Economy, Bulgaria & CEE Bankwatch Network

Barbora Urbanová, Centre for Transport and Energy, Czechia

¹ Брифинг на CAN Europe “Repower for the People”, май 2022 г.

<https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Repower-for-the-People-Briefing-2.pdf>

² Участие на граждани и местни общности в слънчевата революция: Сравнителен доклад по държави на покривните фотоволтаични инсталации, CAN Europe, май 2022 г.,

<https://caneurope.org/content/uploads/2022/05/Rooftop-Solar-PV-Country-Comparison-Report-2.pdf>

Anna Kárníková, Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic
Miriam Macurova, Greenpeace Czech Republic
Akos Eger, MTSZ / NSC-FoE Hungary
András Lukács, Clean Air Action Group, Hungary
Csaba Lajtmann, Hungarian Climate Alliance
Ernő Kiss MNNSZ Hungarian Solar Energy Association
Martina Méhes, Energiaklub Climate Policy Institute
Miroslaw Proppé, WWF Polska / WWF Poland
Wojciech Szymalski, Institute for Sustainable Development, Poland
Jolanta Zientek-Varga, Społeczny Instytut Ekologiczny / Social Ecological Institute, Poland
Tomasz Waśniewski, Fundacja "Rozwój Tak - Odkrywki Nie" / Foundation "Development YES – Open-Pit Mines NO", Poland
Stan Zdzisław Nitak, Fundacja GAP Polska / GAP Poland
Dariusz Szwed, Zielony Instytut / Green Institute, Poland
Patrik Białas, Stowarzyszenie BOMIASTO, Poland
Maciej Wereszczyński, The Alliance of Associations Polish Green Network, Poland
Piotr Antoniewicz, Akcja Demokracja, Poland
Raul Cazan, 2Celsius, Romania
Marian Mândru, Greenpeace Romania
Kateřina Chajdiaková, Slovak Climate Initiative
Katarína Juríková, Greenpeace - Slovakia
Dana Mareková, Climate Coalition Slovakia

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЛЮЧОВИ МЕРКИ, КОИТО ЩЕ ПОЗВОЛЯТ УВЕЛИЧАВАНЕ УПОТРЕБАТА НА ПОКРИВНИ ФОТОВОЛТАИЧНИ ИНСТАЛАЦИИ

Управление

- Да бъдат формулирани стратегии с амбициозни и ясни цели, базирани на **оценките за пречките и потенциала** на увеличение употребата на покривни фотоволтаични системи.
- Да бъдат създадени **постоянни институционални механизми** с участието на широк спектър от заинтересовани страни и от всички равнища на управлението, които да допринесат към проследяването на изпълнението на политиките за покривните фотоволтаични системи.
- Да бъдат създадени и да бъде осигурено достатъчно финансиране на местни и регионални агенции и организации за възобновяема енергия, които да подкрепят граждани, малки и средни бизнеси и местната власт.

Инициативи, субсидии и програми за подкрепа

- Да се транспонира напълно директивата за възобновяема енергия RED II, която **позволява на производители/потребители да получават**

възвръщаемост на средствата, включително и чрез програми за подкрепа, където това е необходимо, за собственото производство на възобновяема енергия, която връщат в мрежата. Това ще повлияе на пазарната стойност на тази енергия и ще вземе предвид дългосрочната стойност на тази енергия за мрежата, околната среда и обществото.

- **Да се намалят данъците** до минимум и да се субсидират слънчевите/фотоволтаични панели, особено за енергийните общности и домакинствата, които са с нисък доход, живеят в енергийна бедност или са уязвими.
- Да се стимулира собственото производство/потребление на енергия, включително и **въвеждането на слънчеви системи с батерии за повече гъвкавост.**
- Да бъде задължително инсталирането на слънчеви фотоволтаични системи на всички нови сгради от 2025 г. нататък, и да са задължителни слънчевите фотоволтаични системи като част от програмите за сградно обновяване, където това е технически възможно.
- Да се използват разумно наличните **европейски и национални фондове** за субсидирането на инсталирането на покривни слънчеви фотоволтаични системи. **Тези домакинства, които са енергийно бедни, както и енергийните общности,** които нямат достъп до пазара и не могат да получават заеми, **трябва да бъдат с предимство.**

Разрешителни и административни процедури

- Да бъдат премахнати процедурите по разрешение за изграждането на покривни фотоволтаични устройства и да бъдат заместени с уведомления за започване на дейности по инсталиране.
- Да бъдат засилени **единичните процедури за предоставяне на разрешения или тези “на едно гише”**, които се отнасят до административните процедури за присъединяване към мрежата и да бъдат дигитализирани тези процедури.
- Да бъдат намалени доколкото е възможно мрежовите тарифи и такси, като се прилагат само до степента нужна за спазването на принципа за отразяване на разходите.
- Да бъде въведен регистър на малките инсталации, за да се следи развитието на покривните фотоволтаични системи.

Споделяне на енергия и колективно собствено производство/потребление

- **Да се насърчи споделянето на енергия** (чрез мрежата) и колективно собствено производство/потребление чрез транспониране и въвеждане на RED II.
- Да се намалят до минимум изискванията за размер и близост, които поставят пречки пред споделянето на енергия и колективното собствено производство/потребление.
- Да се въведат гъвкави възможности за участие на заинтересовани страни в колективни програми с цел да се мобилизират инвестиции,

нови бизнес модели и така нужното социално приемане сред гражданите.

- Да е възможно споделянето на енергия и колективното собствено производство/потребление в многофамилни сгради или подобни без да е нужно да се създава енергийна общност.

Енергийните общности като ключов лост

- **Да се транспонират Директивата на ЕС за възобновяемата енергия (RED II) и Директивата за енергийния пазар**, включително и да се въведе дефиниция за възобновяеми енергийни общности и граждански енергийни общности и да се предоставят изчерпателни и разбираеми рамки.
- Критериите на дефинициите на ЕС да бъдат отразени и разработени ясно и в детайли в националното законодателство (отвореност и доброволно участие, автономия, ефективен контрол, географска близост).
- Да бъде определен такъв орган, който да проследява и наблюдава изпълнението на целите и разпоредбите за енергийните общности.
- Да бъдат въведени политики и мерки, които да подкрепят включването на енергийно бедните домакинства, тези с нисък доход и по-висока уязвимост в рамките за възобновяеми енергийни общности и гражданските енергийни общности.

В допълнение на гореспоменатите мерки:

- Да се започне обществена **информационна кампания относно предимствата на покривните фотоволтаични системи** и да бъде осигурен лесен достъп до информация.
- Да бъдат развити програми за обучение по темата възобновяема енергия на администрацията, както и на експертите на местно, регионално и държавно ниво, както и качествени програми за подкрепа, за да има достатъчно и добре квалифицирани експерти в областта на енергийното проектиране, планиране, инсталиране и архитектура.
- Да бъдат въведени **дигитални електромери (smart meters)**, които да осигуряват достъп до данните за енергийните потребители, за да се улесни ефективното (колективно) собствено производство/потребление и въвеждане в мрежата, като същевременно се съблюдава защитата на личните данни.
- Да се подготви разпределителната мрежа за включването на масовото потребление на фотоволтаична енергия и собствено производство/потребление в контекста на това да се използват всички възможности за гъвкавост.